

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Чжан Ювень	458
Аналіз сучасного стану розробленості проблеми дослідження тіньової освіти в Китаї	
Чихаріна К. І.	464
Феномен «інтелектуальної еліти нації» у контексті сучасних глобалізаційних процесів	
Шаповалова Н. П.	467
Законодавче забезпечення профільної освіти в сучасній українській школі	
Чжоу Мін	471
Виховання естетичного смаку майбутніх музично-педагогічних працівників у процесі вокальної підготовки в закладах вищої освіти	
Щука Г. П.	475
Кадрова відповідність як основний фактор забезпечення якості підготовки фахівця сфери туризму	
Ялліна В. Л., Новіцька В. Є.	478
Естетичне виховання дошкільників засобами хореографії	

СЕКЦІЯ VI АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Воронін А. І.	482
Ключові компетентності офіцера-лідера	
Стрельников В. Ю.	485
Підготовка вчителів до виконання функцій тьютора у закладах неперервної освіти	

СЕКЦІЯ VII ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Aliksieienko I.	489
Mediation as an Innovative Method of Settling Disputes (Conflicts) in Public Policy: International Opinion	
Когут О. В.	492
Цифровізація конституційної скарги в Україні в контексті сучасних викликів	
Корчак Н. М.	495
Цифрові трансформації процесів Національного агентства з питань запобігання корупції в умовах диджиталізації	

Список використаних джерел

1. Щука Г. П., Безрученков Ю. В. Підготовка фахівців туризму: виклики сьогодення. *Географія та туризм*. 2021. № 63. С. 31–36.
2. Постанова КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» в ред. від 20.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#top>.
3. Щука Г. П. Підготовка фахівців сфери туризму: проблеми кадрового забезпечення. *Наука і освіта*. 2011. № 4. С. 483–486.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ

Ялліна В. Л.

кандидатка педагогічних наук, доцентка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Новіцька В. Є.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства одним із пріоритетних завдань є виховання всебічної, творчої, соціально активної особистості. Естетичне виховання сприяє глибшому пізнанню навколишнього світу, всебічному розкриттю самого себе. Хореографія має величезні можливості для повноцінного естетичного вдосконалення дитини, для її гармонійного духовного і фізичного розвитку

Ключові слова: естетичне виховання, дошкільний вік, танець, емоційне сприйняття.

At the present stage of development of society, one of the main tasks is the education of a comprehensive, creative, socially active personality. Aesthetic education promotes to a deeper understanding of the surrounding world, a contributes to a more comprehensive disclosure of himself. Choreography has great potential for the full aesthetic improvement of the child, for its harmonious spiritual and physical development.

Key words: aesthetic education, preschool age, dance, emotional perception.

В умовах сьогодення важливим завданням стає виховання гармонійної особистості. Естетичне виховання сприяє розвитку особистості, творча енергія та ініціатива якої проявлятимуться в усіх сферах її життєдіяльності. Мистецтво було і залишається дуже важливим напрямом естетичного виховання молодого покоління.

Танець як форма художньо-творчої діяльності відображає внутрішній світ людини, систему емоційних образів, художніх смаків. Під час заняття танцями розвиваються естетичні почуття дітей, виховуються етичні та моральні якості, взаємоповага, підвищується самооцінка.

Теорія та практика естетичного виховання будується на концепціях і поглядах М. Бахтіна, Л. Виготського, П. Георгієвського, Д. Лихачова, А. Лосева, Ю. Лотмана, П. Флоренського, Ф. Шіллера та ін., які розглядають процес естетичного виховання на основі принципу бінарності духовного та матеріального, прекрасного та виразного в емоційно-чуттєвому освоєнні, оцінці особистістю естетичних властивостей реальності та мистецтва.

Естетичне (грец. *aisthetokos* – почуттєвий) виховання – послідовне формування у дітей естетичного ставлення до життя, розвиток сприймання і розуміння прекрасного у мистецтві, природі, взаєминах людей, художніх потреб і здатності до художньої творчості [2].

В Українському педагогічному словнику поняття естетичного виховання визначається як складова частина виховного процесу, що безпосередньо спрямована на формування й виховання естетичних почуттів, смаків, суджень, художніх здібностей особистості [3].

Естетичне виховання надає можливість розвивати почуттєву сферу особистості, формувати в неї здатності усвідомлювати прекрасне і потворне. У процесі естетичного розвитку розвиваються особистісні якості, що допомагають визначати критерії оцінювання прекрасного. Естетичний розвиток відбувається в результаті спеціально організованої, цілеспрямованої взаємодії особистості з об'єктами краси. [7].

З перших днів життя дитину приваблюють яскраві блискучі іграшки та предмети, кольори та привабливі елементи. Задоволений інтерес викликає в них почуття радості і позитивні емоції. Поняття «красивий» усвідомлюється дитиною дуже рано. Слухаючи казки чи пісні, розглядаючи картинки, іграшки, вони отримують масу позитивних емоцій та переживань. Ці неусвідомлені імпульси в процесі естетичного виховання та розвитку дітей дошкільного віку поступово переходять на свідоме сприймання прекрасного. Завдання дорослих полягає у формуванні основ гармонійного смаку, розвитку художньо-творчих здібностей дошкільнят, їхніх естетичних почуттів та уявлень [4].

Спостереження прекрасного починається у дитинстві. Відомий педагог Василь Олександрович Сухомлинський зазначав: «Все прекрасне, що існує в навколишньому світі і створене людиною для інших людей, мусить доторкнутися до серця дитини і облагородити його» [8].

Слід відзначити, що для дошкільного віку характерним є активний розвиток чутливості сенсорного апарату дитини, емоціональний відклик на сприймання найяскравіших якостей і властивостей предметів та явищ. Діти проявляють позитивні емоції під час ритмічних рухів, прослуховування музики, споглядання яскравих кольорів. Для них важливим є виразна міміка, лагідний голос дорослого. У цьому віці діти можуть розпізнавати веселу і сумну мелодії, спокійний темп, голосне і тихе звучання музики.

У вік технологій та малорухливого способу життя танець є додатковим резервом рухової активності дітей, джерелом здоров'я, радості, позитивних емоцій, підвищення працездатності, розрядки розумової та психологічної напруги. Хореографічне мистецтво є однією з форм естетичного виховання, пробуджує в дітях художників, вчить дітей красі та виразності рухів, виховує вміння слухати та сприймати музику, розвиває фізичну силу, витривалість, спритність та сміливість [1].

Вивчення хореографії надає можливість майбутньому фахівцеві розвивати закладений батьками та природою особистісний потенціал дитини, сприяє формуванню активного творчого мислення та активної життєвої позиції. Оволодіння танцювальним мистецтвом сприяє також формуванню естетичної поведінки, естетичного смаку, стає важливим елементом фізичного розвитку дитини. Значними можливостями у вирішенні завдань естетичного виховання засобами хореографії стає система спеціально організованих, систематичних занять [6].

В умовах сьогодення хореографічне мистецтво має захоплювати дітей з самого дитинства. Хореографія – це розмаїття краси руху, світлових фарб, костюмів, звуків тощо. Дитина, яка хоча б раз наживо спостерігала за виступами професійних танцюристів, побачила їхні яскраві костюми, запал у їхніх очах, не може не захопитися цим видом творчості. Такі почуття викликає класичне та народне мистецтво. На жаль, сучасні напрями танцю найчастіше не демонструють красу та естетику, в них все більше можна знайти відвертих рухів, сцен та натяків на вульгарність. Саме це здебільшого бачать діти, і в них формуються неправильні естетичні погляди і смаки. Безумовно, у кожному напрямі сучасного танцю є своя естетика, але лише у виконанні дорослої людини танець виглядає красиво, елегантно. Коли танцює дитина, танець набуває зовсім інше значення.

Систематичні заняття хореографією активно включають дитину у виховний процес, використовуючи оволодіння основами танцю як специфічного засобу цього процесу. В усіх напрямках естетичного виховання першорядне значення має висока якість художнього матеріалу, на основі якого ведуться заняття.

Одним із завдань, яке успішно вирішується в процесі занять хореографією, – це надання дитині можливостей оволодіння необхідними руховими навичками, захопити, зацікавити її, дати можливість відчувати радість від відчуття свого тіла, що вільно рухається та підпорядковується музичному ритму, це вміння управляти своїм тілом [1; 6].

Хореографія значною мірою впливає на формування внутрішньої культури дитини. Заняття хореографією органічно пов'язані з формуванням загальнонавчаних етичних норм, відповідних правил поведінки та культури спілкування між дітьми, а також дорослими. Уміння бути ввічливим, привітливим, чемним, доброзичливим, витриманим, простим та скромним, уважним до свого оточення, мати та знати почуття міри – це ті основні риси, які формуються в процесі занять хореографією, сприяють становленню характеру дитини.

Найбільш поширеними методами та прийомами естетичного виховання через хореографію є: емоційно-виразний показ та роз'яснення вправ та танцювальних рухів, образне слово; надихаючий приклад балетмейстера в діях та вчинках; практичне навчання творчим проявам краси у танцювальній діяльності.

Цінність танцю для формування особистості дитини полягає не лише у залученні до своєї рідної національної культури, а й у формуванні широкого світогляду, загальної ерудиції через знайомство з кращими зразками світового танцювального мистецтва.

Отже, діти, які навчаються танцювальному мистецтву, мають змогу відчувати цілісність світової культури, осягають свою національну народну культуру; розширюють світогляд, знайомляться з традиціями, що дійшли з глибини віків, при цьому зберегли багатство етнічної самосвідомості, високу духовність та шляхетність душі народу.

Список використаних джерел

1. Бутенко Т. Хореографічні здібності та їх розвиток у дітей дошкільного віку. *Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2017. Вип. 5К. С. 51–55.
2. Ветлугина Н. А. Эстетическое воспитание дошкольников. *Дошкольное воспитание*. 1991. № 1. С. 32–35.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
4. Дементієвська О. В. Естетичний розвиток і естетичне виховання дошкільників *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2021. №3(71). Ч. 6. С. 92–95.
5. Горошилова Е. М., Морозова Т. В. Развитие эстетических потребностей детей 3–7 лет (теория и диагностика). Екатеринбург : Ділова книга, 2001. 141 с.
6. Мартиненко О. В. Хореографічна робота в дошкільній практиці сьогодення. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту (Педагогічні науки)*. Бердянськ : БДПІ. 2000. № 2. С. 77–82.
7. Лихачев Б. Т. Эстетика воспитания. М. : Наука, 1987. 287 с.
8. Сухомлинський В. А. Как воспитать настоящего человека К. : Радянська школа, 1975. 236 с.